

Oslo 11.1.2018

Notat fra organisasjonen Voksne for Barn til
Stortingets familie- og kulturkomite

Høring Representantforslag 20 S (2017-2018) om rettferdig og fattigdomsbekjempende barnetrygd

Innledning

Voksne for Barn er en ideell medlemsorganisasjon som arbeider særlig med utfordringene knyttet til barns psykiske helse. Sosiale ulikheter i oppveksten viser at barn som rammes av foreldrenes fattigdom har større helseutfordringer, er mer utsatt for mobbing og fullfører videregående utdanning i mindre grad. Det er en klar sammenheng mellom dårlig råd i familien og risikofaktorer relatert til rusmiddelbruk, kriminalitet, mobbing og vold og sammenhengen mellom lav inntekt, lav utdanning og tapte leveår er en stor utfordring for hvordan vi innretter fordelingspolitikken. Målet må være å hindre utenforskap og utjevne sosiale ulikheter både i barndommen og i et livsløp. Vi berømmer derfor Sosialistisk Venstreparti for å fremme dette representantforslaget, og vi støtter i utgangspunkt både forslag 1 og 2. Etter vårt syn er de to forslagene imidlertid ikke tilstrekkelige virkemidler for fattigdomsbekjempelse overfor barn som lever i familier med manglende tilknytning til arbeidslivet, f.eks. familier med kronisk sykdom, rus, psykisk sykdom etc. og vi har følgende kommentarer og forslag som vi ber om at familie- og kulturkomitéen vurderer:

Forslag 1 Stortinget ber regjeringen legge frem en opptrappingsplan for barnetrygden, hvor målet er å øke satsene til 1996-nivå, og at de innrettes slik at flest mulig barn ikke lenger tilhører lavinntektsgruppen, herunder en særlig økning for aleneforsørgere og barnefamilier med tre eller flere barn

Vi støtter forslaget om at regjeringen legger fram en opptrappingsplan for barnetrygd for Stortinget. Om lag 90 prosent av norske kvinner får barn og mottar barnetrygd i løpet av livet. Det finnes lite kunnskap om hvordan norske familier med manglende tilknytning til arbeidslivet vurderer dagens ordning med barnetrygd. Slik kunnskap bør inngå i grunnlaget for opptrappingsplanen.

Barn under 18 år i dag har selvråderett på en rekke områder bl.a. helserettslig myndighet på 16 år, adgang til å inngå arbeidsavtaler og rådighet til å disponere midler tjent ved eget arbeid/virksomhet begge ved fylte 15 år. I tråd med dette foreslår vi at utbetaling av barnetrygd bør deles mellom mor, far og barn etter at barnet er fylt 15 år og fram til fylte 18 år. Dette er særlig viktig i familier hvor foreldre prioriterer egne behov (ofte rus,

spillavhengighet mm) fremfor barnas basale behov. Vi ber om at vårt forslag til utbetaling av barnetrygd inngår i en utredning om en opptrappingsplan for barnetrygd.

Forslag 2 Stortinget ber regjeringen fremme forslag til lovendringer for Stortinget som sørger for at barnetrygden holdes utenfor ved beregning av sosialhjelp

Det er variasjoner i hvorvidt kommunene holder barnetrygd utenfor ved beregning av økonomisk stønad til barnefamilier. Flertallet av kommunene regner barnetrygd som inntekt ved utmåling av økonomisk stønad, mens noen kommuner holder barnetrygd utenfor. Det er også variasjoner i kommunenes veiledende satser for barns livsopphold. Formålet med lov om sosiale tjenester er bl.a. å sikre at utsatte barn og unge og deres familier får et helhetlig og samordnet tjenestetilbud. Det er lovfestet at det ved vurdering av søknad om stønad til familier, ikke skal tas hensyn til barns inntekt av arbeid i fritid og skoleferier. Voksne for Barn støtter forslag nr 2 i representantforslaget, og slik at lovfestes at også barnetrygd skal holdes utenfor ved vurdering av støtte til barnefamilier.

I tillegg ber vi om at familie- og kulturkomitéen vurderer følgende fattigdomsbekjempende tiltak:

Strategien «Barn som lever i fattigdom» - regjeringens strategi mot barnefattigdom» (2015-2017) er utløpt, men de nasjonale tilskuddene videreføres i 2018 mens ordningen evalueres. Virkningene av tilskuddsordningen er avhengig av størrelsen på det nasjonale tilskuddet som bevilges av Stortinget, hvor i landet familiene bor, hvor tilskuddsmottakerne er lokalisert og hvilke tiltak som tilbys. Voksne for Barn etterlyser en bedre inkluderingspolitikk for lavinntektsfamilier. Barn vokser opp nå og trenger å ta del i fritidsaktiviteter, være aktive og kunne omgås venner, ha tilgang til digitale plattformer som alle andre barn osv. Vi foreslår derfor at utsatte barn og unge skal ha en lovfestet rettighet til lokale tiltak som motvirker utenforskap og ekskludering. Dagens nasjonale tilskuddsordning bør inngå i økte overføringer til alle kommune.

Voksne for Barn fikk i 2017 midler fra Arbeids- og velferdsdirektoratet til prosjektet «Ung i NAV». Målet med prosjektet er å bedre unges livsvilkår i overgangen til voksenlivet når de er i behov av tjenester i NAV gjennom å bidra til økt og styrket innflytelse fra denne brukergruppen som bl.a. omfatter barnevernsbarn, barn som pårørende og ungdom som har slitt på skolen. Noen har også tilleggsbelastninger ved at de står utenfor arbeidsliv og andre sosiale arenaer, i tillegg til å ha en levestandard som ikke følger resten av omverdenen.

De unge forteller om store ulikheter mellom kommuner og kontorer. NAV-kontorene er ikke pliktige til å ha egne ungdomsteam eller ungdomsveiledere, og satsingene på ungdom varierer kraftig både på hvordan tjenestene organiserer seg, hvilken kompetanse de innehar og hvordan overgangen/samarbeidet mellom barnevern og NAV er organisert. Regelverk og tjeneste oppleves av de unge som vanskelig og utilgjengelig. Behovet for god veiledning og informasjon er stort. At de unge selv ikke forstår regelverket gjør det svært vanskelig å vite hva de faktisk har rett på, og gjør terskelen for å klage høy. Vi er bekymret for at det hersker

store forskjeller i hvilken informasjon, veiledning og oppfølging de yngste brukerne i NAV mottar. Voksne for Barn ber derfor om at familie- og kulturkomiteen tar initiativ til at NAV får et tydelig, eksplisitt ansvar for å vurdere støtte til unge brukere gjennom endring i sosialtjenesteloven. NAV bør også ha en mer aktiv praksis overfor familier som sliter, og bør kunne henvende seg direkte til barna både før og etter 15 år.